

Estudis i investigacions

Viatjant a les **ALBORS** del **TURISME**

El projecte final de màster elaborat per Marcos Vecino, alumne de la formació en gestió turística del patrimoni cultural i natural del curs 2008-09, es va centrar en el turisme en l'època de la Generalitat republicana. A continuació mostrem les principals línies d'aquesta recerca.

La historiografia turística ens permet desenterrar les nostres arrels i orígens com a territori turístic. En el cas de l'estudi de la gestió turística de Catalunya anterior a la Guerra Civil espanyola, realitzat per Marcos Vecino (vegeu el resum adjunt del projecte), les fonts bibliogràfiques existents –i en general sobre el turisme– eren molt minses i fragmentades. Això feia realment difícil obtenir una concepció conjunta de la tasca turística exercida pels poders públics en el període d'autonomia que es va donar als anys trenta del segle XX, amb la dificultat afegida de la creença errònia en l'imaginari col·lectiu que el turisme es va formular a partir del turisme costaner –de sol i platja– o de masses dels anys cinquanta. Això suposava un repte i una oportunitat immillorable per desfer l'error preconcebut de la societat envers el fenomen turístic i la seva gestió sobre el territori català, i per desentanyinar l'evolució i les circumstàncies que van envoltar la política turística de la Generalitat republicana; també per abocar llum envers la gestió turística catalana i servir com a eina de formació i coneixement, aportant una dosi més a l'unificació de la historiografia turística de Catalunya.

Un cop realitzat l'estudi i amb la perspectiva del temps, es pot dir que els poders públics de l'època van exercir la primera gestió seriosa i professional del turisme català en la història, creant un precedent turístic i un mirall on reflectir-se; una gestió no exempta d'un gran esforç institucional que, malgrat tenir una vida molt curta –només 4 anys–, va posar les bases teòriques i administratives turístiques del que, dècades després, es convertiria en un fenomen de masses, sobretot a la Costa Brava. Es va assumir la tasca de coordinació atorgada pel Patronat estatal, amb l'Oficina del Turisme de Catalunya, i es va diversificar l'oferta turística, amb un discurs turístic sorprenent, ple de vitalitat i modernitat. Era una primerenca gestió regional dels recursos turístics de Catalunya, quan el turisme només era un fenomen bucòlic, allunyat del que es començà a donar a partir de la democratització del turisme a Europa.

La present investigació pretenia unir totes les aportacions existents per fer palesa l'existència d'un període en què uns polítics van treballar a base d'intuïcions i premonicions però, sobretot, van tenir el valor de comunicar que Catalunya s'havia de posicionar en el mercat turístic, fet que va originar una tasca pionera en l'ordenació, la planificació i la gestió dels recursos turístics del territori. El treball pretén fer comprendre l'esforç realitzat per part dels polítics catalans per obtenir, del Govern republicà, un percentatge en la gestió i ordenació del turisme a Catalunya, i en el seu des-

ELS PRIMERS ANYS DE TURISME CATALÀ. L'OBRA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA REPUBLICANA (1931-1936)

El primer govern de la Segona República espanyola semblava, en un primer moment, més aviat escèptic pel que feia a les possibilitats del futur desenvolupament del turisme a Espanya. Així, no és gens estrany que ben aviat s'entalessin negociacions entre Madrid i Barcelona, el resultat de les quals es va concretar en un conveni (sempre tenint en compte que l'Estatut d'Autonomia encara no havia estat aprovat), amb el qual la Generalitat de Catalunya s'afanyava a suplir, amb una actuació decidida, l'actitud vacil·lant i recessiva adoptada pel govern de Madrid respecte al sosteniment dels seus serveis de turisme.

Formalitzat l'acord (el primer de juny de 1932) en virtut del qual el Patronat Nacional del Turisme conferia la seva representació a la Generalitat de Catalunya, aquesta institució no va trigar a adoptar les disposicions necessàries perquè resultés efectiu l'exercici d'aquella delegació de funcions.

En la reunió del Consell Executiu de la Generalitat del 6 de juny de 1932 i a proposta del conseller d'Economia i Treball, Manuel Serra i Moret, es van adoptar una sèrie d'acords, entre els quals cal remarcar l'organització de les competències i el nomenament d'Ignasi Armengou i Torra com a director dels serveis i les oficines de turisme cedides en usdefruit pel Patronat Nacional de Turisme. El conjunt de serveis turístics, dels quals tenia cura la Generalitat, es va englobar sota la denominació d'Oficina de Turisme de Catalunya. Primerament, l'Oficina va dependre del Departament d'Economia i Treball, i en desdoblar-se aquest, va passar al d'Economia i Agricultura i, a partir de maig de 1935, del d'Obres Públiques. Per decret del 10 de juny de 1933 es va declarar corporació oficial a Catalunya el Patronat de Turisme de Catalunya, amb caràcter d'òrgan consultiu del Govern de la Generalitat.

Del maig de 1935 a les eleccions de febrer de 1936, es van produir canvis importants en l'estructuració dels serveis de turisme, centrats en una nova corporació oficial –la Touring Associació de Catalunya–, a la qual fou adscrita l'Oficina de Turisme de Catalunya, mentre es retirava el caràcter oficial al Patronat de Turisme. Al cap d'uns pocs mesos, abans que esclatés la guerra civil, que va posar fi a aquest període republicà, es tornà a l'estructura anterior.



Estand del Saló del Turisme i l'Esport (1934)

Marcos Vecino

envolupament i estructuració durant el període, malgrat les circumstàncies històriques (polítiques, econòmiques, socials i ambientals) i les que van envoltar el procés d'adaptació del turisme a les particularitats de la societat catalana. ■